

Raport de evaluare externa

a Universitatii « *Bioterra* » din Bucuresti – Romania

Autor : Prof.univ.dr.ing. Liviu MASALAR,
Université de Liège – Belgique

Beneficiar : Agentia Romana de Asigurare a Calitatii in Invatamantul Superior;

Perioada misiunii: 20 – 22 Mai 2009

1. Introducere :

Prezentul raport se refera la activitatea autorului, in calitate de expert strain, desfasurata in procesul de evaluarea externa a *Universitatii « Bioterra » din Bucuresti (UBB)* la cererea *Agentiei Romane de Asigurare a Calitatii in Invatamantul Superior* (in continuare denumita ARACIS).

Baza legala a acestei activitati o constituie contractul incheiat intre ARACIS, cu sediul la : Bucuresti, Bd. Schitu Magureanu, nr. 1, sector 5, reprezentata de dl.Prof.Univ. Ioan CURTU, pe de o parte, si expertul strain: Prof. dr. ing. Liviu MASALAR – Belgia, pe de alta parte.

In conformitate cu acordul partilor din contract expertul strain are obligatii privind:

1) Respectarea procedurilor de evaluare externa institutionala, conform prevederilor din *Metodologia de evaluare externa, standardele, standardele de referinta si lista indicatorilor de performanta a Agentiei Romane de Asigurare a Calitatii in Invatamantul Superior* aprobată prin H.G. 1418/11.X.2006 și a *Ghidului activităților de evaluare a calității* - Părțile I și III;

2). Deslășurarea acțiunilor care derivă din procesul de evaluare cu respectarea Standardele europene pentru asigurarea externa a calității în învățământul superior ca și cadru de referință comun pentru oferta de învățământ superior și asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA), precum și a părților pertinente ale referențialelor

internationale de management si asigurare a calitatii aplicate in universitățile europene de prestigiu.

2. Activitate preliminara auditului

Pentru pregătirea auditului ARACIS a transmis expertului strain, in timp util, documentele necesare in format electronic (documente proprii elaborate de ARACIS precum si raportul de autoevaluare pregatit de Universitatea Bioterra):

In intervalul 10 –20, Mai, 2009, *Autorul* si-a axat activitatea pe doua directii principale :

2a) Revederea continutului documentatiei ARACIS (pentru cunoasterea formelor actualizate ale acestora) cu accent deosebit pe :

- 1) **Metodologia de evaluare externa, standardele, standardele de referinta si lista indicatorilor de performanta a Agentiei Romane de Asigurare a Calitatii in Invatamantul Superior ;**
- 2) **Ghidul activitatilor de evaluare a calitatii programelor de studii universitare si a institutiilor de invatamant superior, PARTEA a III-a ; Evaluarea externa a calitatii academice din institutiile de invatamant superior acreditate (Evaluarea externa institutionala).**
- 3) **« Code of good practice » for The Quality Assurance Departments within Romanian Higher Education Institutions.**

precum si referentiale specifice EHEA dintre care in mod special :EUA, MATRA, si alte referentiale internationale ca: EFQM, ISO 9001, SA8000, etc.

2b) Studiul Raportului de autoevaluare realizat de Universitatea Bioterra.

3. Derularea misiunii “in situ” (20,21,22 mai 2009)

Pornind de la constatarea ca activitatea de evaluare a Universitatii Bioterra a fost initiata pe baza voluntara (exprimata prin cererea adresata ARACIS de catre rectorul universitatii, prof. univ.dr. Floarea Nicolae) si de la existenta documentelor mentionate mai sus, expertul strain a considerat ca misiunea sa are indeplinite premisele unei activitati fezabila si utila.

In conformitate cu regulile de « good practice » de audit evaluarea externa a unei universitati este abordata de catre expertul strain ca o activitate de evaluare colegiala a calitatii si aceasta este complementara cu componenta interna vizand aceleasi scopuri de imbunatatire continua a calitatii institutiilor de invatamant superior din Romania.

Prin prisma acestor constatari s-a prefigurat ca misiunea *Autorului* nu se limiteaza doar la o activitate de rutina de auditor, si nicidecum la aceea de « inspector scolar » ci ea devine si o oportunitate de schimb de experienta, fructuos, cu colegii evaluatori si evaluati din Romania si permite aducerea unei contributii creative, modesta, la procesul de evaluare a calitatii institutiilor de invatamant superior romanesc. In acest context intalnirea cu autoritatile si colegii de la aceasta universitate a fost acceptata cu placere si cu interes de catre *Autor* .

Comisia ARACIS, compusa din experti romani (cadre didactice si studenti) si expertul strain a realizat Evaluarea externa institutionala si a unor programe de studii din *Universitatea Bioterra* avand ca *Director de misiune* : **prof.univ.dr. ing. Adrian LUNGU** si *Coordonator experti evaluatori* : **prof.univ.dr.ing. Marius BULGARU**.

3.1 Modul de lucru:

Misiunea s'a desfasurat in conformitate cu un program de lucru stabilit in prealabil, cunoscut si aprobat de partile direct interesate.

Prima intalnire a plenului echipei de evaluatori cu conducerea Universitatii BIOTERRA s-a desfasurat corect avand ca obiect prezentarea rolului fiecaruia in realizarea obiectivelor vizitei de evaluare.

Ulterior, la solicitarea ad-hoc a presedintelui universitatii Bioterra au avut loc zilnic intalniri (inafara programului stabilit initial) la care au fost invitati doar anumiți membri ai Comisiei ARACIS de evaluare externa (directorul de misiune, coordonatorul expertilor evaluatori si expertul strain). Aceste intalniri au avut un caracter si continut neobisnuit « de acordeon ». Opiniile si discursul domnului presedinte, neelegant pe alocuri, urmare - fara indoiala - a unor informatii si aprecieri eronate a situatiei, unele suspiciuni si chiar prejudecati exprimate in cadrul acestor intalniri, au ingreunat activitatea de audit si a existat chiar riscul de intrerupere al acestuia. Doar profesionalismul si diplomatia interlocutorilor din Comisia de evaluatori ARACIS au putut evita situatia de ruptura si astfel auditul a putut fi continuat si finalizat intr'o atmosfera mai tensionata, din pacate.

Vizita ghidata a bazei materiale a universitatii a permis expertului strain sa constate urmatoarele :

- Universitatea Bioterra dispune in Bucuresti de un patrimoniu imobiliar bogat, cu numeroase sali de curs si seminarii, laboratoare, biblioteca moderna, sali de informatica, sala de sport, precum si de un campus universitar (camine, cantina, spatii de destindere, etc).
- Din raportul de autoevaluare rezulta ca Universitatea Bioterra dispune si de alte locatii inafara Bucurestiului, mai ales pentru efectuarea activitatilor practice, pe care expertul strain nu le-a vizitat din lipsa de timp. Din documentele si pozele prezentate nu exista elemente de indoiala asupra existentei acestora .
- Cladirile mai vechi nu prezinta o functionalitate si o siguranta optima pentru asigurarea procesului de invatamant. Accesibilitatea unor localuri este dificila ca urmare a unor scari si culoare inguste si a unor obstacole in cale care pot crea probleme de securitate in caz de incendiu sau evacuare rapida in caz de alerta.
- Lipsa lifturilor sau a culoarelor in panta nu creaza conditii ideale pentru a ajunge la localurile didactice situate la etajele superioare pentru persoanele cu handicap sau cu suferinta fizica.
- Cladirea cea mai recenta si mai moderna, unde se gaseste si sediul actual al presedintelui si rectorului UBB, corecteaza unele din neajunsurile amintite mai sus.
- Conducerea administrativa a Universitatii Bioterra este receptiva la propunerile de actiuni corective in acest domeniu. Domnul presedinte, **prof. univ. dr. Ion Nicolae**, de la Universitatea Bioterra, a promis sa investeasca in realizarea unui lift exterior, si a unui sistem de izolare termica si conditionare a aerului in laboratorul de informatica situat sub acoperisul cladirii noi, in cel mai scurt timp.
- Universitatea Bioterra dispune de mijloace materiale si financiare considerabile (din cele spuse - avere personala a presedintelui) care ar putea fi folosite cu eficacitate pentru imbunatatirea activitatii.

Ca urmare a efectuării unor vizite (neghidate) în clădirea rectoratului, expertul străin a constatat dinamica și metamorfoza, în sens pozitiv, de amenajare cu mobilier și/sau echipament modern și funcțional a unor spații ca: aula magna, amfiteatre, sala informatică, birouri pentru cadre didactice, etc.

În fiecare zi de lucru au avut loc reuniuni de « debriefing » între membrii Comisiei de experți în care au fost abordate și soluționate problemele punctuale ivite pentru ca misiunea să-și realizeze scopul în timpul programat. Aceste reuniuni au permis expertului străin să aibă un schimb fructuos de informații și clarificări, atât cu experții evaluatori de programe de studii care au aprofundat evaluarea la acest nivel, cât și cu multe cadre didactice de la UBB implicate în acțiune.

Expertul extern s'a deplasat în diferite clădiri pentru verificarea prin sondaj a informațiilor furnizate de persoanele de contact din UBB spre a-și forma o opinie independentă, după vizitarea la fața locului, atât a bazei materiale (în special dotarea laboratoarelor) cât și a derulării activităților didactice conform programului orar. Se constată ca :

- Activitățile didactice programate se desfășoară corect cu studenți motivați și cadre didactice competente.
- Dotarea unor laboratoare este foarte bună și modernă (informatică, analize specifice, etc) iar altele au încă aparatură veștă (exemplu : laboratorul « energie și mașini », și altele). Se impune o inventariere riguroasă a dotărilor pe fiecare laborator și aducerea la nivel corespunzător unui învățământ de calitate

4) Credibilitatea informației diseminate de instituție . Managementul calității.

Având în vedere compoziția și membrii Comisiei ARACIS de evaluare externă a Universității Bioterra și obligațiile contractuale ale acestora se precizează ca dintre activitățile de evaluare privind : *Îndeplinirea cerințelor normative obligatorii referitoare la calitatea personalului didactic și la baza materială , inclusiv pentru programele de studii evaluate, standardele din domeniile de calitate A – Capacitatea instituțională, B – Eficacitatea educațională și C – Managementul calității ,* expertul străin a acordat o atenție deosebită ultimului punct și anume : C – Managementul calității. Celelalte puncte au fost tratate în detaliu de membrii specializați ai Comisiei.

Din studiul raportului de autoevaluare efectuat de Universitatea Bioterra și din discuțiile purtate cu reprezentanții ai conducerii (doamna Rector Nicolae Floarea, doamna secretar științific Conf.dr Maria Maniu, domnul decan prof.univ.dr.ing. Mihai Mares) și cu mai multe cadrele didactice competente, fiecare în domeniul său specific, se constată următoarele :

- Universitatea Bioterra nu are un Sistem implementat de Management al calității funcțional și bazat pe un referențial bine definit.
- În raportul de autoevaluare instituțională, deși se face referire la Metodologia ARACIS de evaluare externă, standardele și standardele de referință și lista indicatorilor de performanță, prezentarea se face într-o manieră prea generală.
- Organigrama2.pdf din anexa 3.1 arată ca la nivelul universității există un Departament de Asigurare a Calității și o Comisie de Asigurare a calității direct subordonate rectorului, ceea ce este un punct pozitiv. Între nivelul imediat subordonat rectorului și cele patru facultăți nu există nici o legătură. S-ar putea admite ca este o

- simplică eroare de reprezentare (s'a uitat să se traga liniuța) dar,
- Cum la nivelul celor patru facultăți nu se regăsesc comisiile de asigurare a calității sistemul are deficiențe structurale și nu este funcțional.
 - Pe o grilă a maturității calității gradată astfel : 1) *le vague*, 2) *la prise de conscience* 3) *le reveal*, 4) *l'implication*, 5) *la maîtrise*, expertul străin consideră că Universitatea Bioterra se situează la nivelul 2 ceea ce corespunde cu un Cost real al Noncalității de cca 20% din echivalentul CA (buget).
 - Conducerea universității, prin persoana doamnei rector, a exprimat interesul de a pregăti și forma întregul personal al universității în domeniul Managementului calității și Asigurării calității pe baza unor referențiale consacrate ca de exemplu ISO 9000, modelul de excelență european EFQM, etc. prin punerea la dispoziție de mijloace financiare și umane necesare în viitorul apropiat.

În urma acestor constatări, autorul acestui raport remarcă încă odată relevanța reflecției marelui calitolog, de origine română, Joseph Juran.: « *Problema managementului calității nu este ceea ce ei ignoră despre subiect ci ceea ce cred că știu* ».

5) Calificativul referitor la încrederea acordată instituției.

- Așa cum s-a arătat mai sus există dovada evidentă că Universitatea Bioterra nu are implementat un Sistem viabil de Management al calității și de Asigurare a calității pe baza unui referențial specific.
- Se constată că încă nu există o cultură a calității aplicată riguros nici la nivelul de comisii special constituite pe instituție și cu atât mai puțin o cultură a calității generalizată la nivelul întregului personal didactic și administrativ din universitate.
- Deși, de exemplu, în anexa C.1. este prezentată lista cu membrii Comisiei de Evaluare Internă și Asigurare a Calității din UBB (datată din 26/03/2008) iar în anexa C.9. este prezentată lista Comisiei de calitate/auditori interni de la Facultatea de Management Agroturistic (datată 05/06/2007) la solicitarea expertului străin, colegii de la Bioterra nu au putut proba trasabilitatea, prin consemnarea în scris, a unor activități concrete desfășurate de aceste comisii.
- Se constată de asemenea că Instituția Bioterra utilizează într-o măsură redusă (sau deloc) examinatori externi independenți în cadrul evaluărilor periodice de discipline sau programe de studii.

Din motivele expuse mai sus, expertul străin acordă Universității Bioterra calificativul de « *Grad de încredere limitat* » .

Totodată, expertul străin, apreciază că există premisele ca într-un interval de timp de un an activitatea educațională să poată atinge nivelul standardelor educaționale în vigoare , pe baza unui plan de măsuri riguros și aplicarea iterativă a ciclului lui Deming (PDCA): Plan, Do, Check, Act.

6) Considerente și comentarii de circumstanță ale Autorului

Personalul UBB, chestionat de autor, percepe demersul de formare și implementare a sistemului de Management al calității și Asigurare a calității în conformitate cu referențiale

specifice ca un proces necesar si benefic. Aceasta dovedeste ca universitatea are potentialul necesar, ramane ca echipa manageriala sa-si exprime concret vointa de a asigura mijloacele umane si financiare necesare pentru a atinge acest obiectiv.

Procesul de imbunatatire continua a calitatii presupune eliminarea neconformitatilor sau a non-calitatii identificate si aduse la cunostinta institutiei in cadrul unui audit sau al unei evaluari pentru ca echipa de management a institutiei sa poata declansa o serie de actiuni corective.

Seriozitatea si profesionismul membrilor Comisiei de experti ARACIS care au efectuat misiunea de evaluare externa a UBB, studiul amanuntit al documentelor prezentate la cerere (sau absente), schimbul colegial de idei opinii si experiente, au evidenciat aspectele pozitive intalnite dar si neconformitatile constatate.

Privita situatia prin aceasta prisma, identificarea unor non-conformitati sau a unor non-calitati nu trebuie perceputa ca un neajuns, ci mai degraba, ca o sansa extraordinara de a le folosi ca parghie de imbunatatire continua a calitatii.

Pornind de la considerentele exprimate mai sus *Autorul* prezentului raport face urmatoarele recomandari :

7) Recomandari :

- 7.1 Materialul informatic modern disponibil si programele performante sa fie **utilizate neintarziat si efectiv** in activitatea de invatamant si cercetare a cadrelor didactice, cercetatorilor si studentilor. Se constata existenta unui parc mare de calculatoare recent achizitionate in UBB, dar neutilizate la capacitatea lor optima, dupa opinia expertului strain.
- 7.2 Se recomanda ca Universitatea Bioterra sa practice un « Bench marking » la nivelul universitatilor romanesti si europene, de talie si profil similar, ca si la nivelul celor mai mari, pentru a se putea pozitiona si aprecia singura ce trebuie si ce ar putea face in solutionarea rapida a imperativului exprimat mai sus.
- 7.3 Este necesara intensificarea eforturilor de cercetare in UBB si directionarea acestora pentru obtinerea unui numar mai mare de granturi (CNCSIS, etc) ca si participarea in consortii de proiecte de cercetare europene de exemplu, FP7 (Seventh Research Framework Programme), cu perioada de derulare :2007-2013, sau altele.
- 7.4 Stabilirea urgenta de Conventii de colaborare cu mai multe universitati din Uniunea Europeana si din lume care vor facilita schimbul si infuzia de idei noi si vor contribui astfel, atat la perfectionarea competentelor personalului academic si a cercetatorilor din UBB, cat si la valorizarea si difuzarea pe o scara mai larga, mai eficienta, a rezultatelor cercetarilor actuale. Numarul conventiilor actuale ale UBB pe plan european este relativ redus.
- 7.5 Este imperativ ca Universitatea Bioterra sa se implice in programe europene de tip ERASMUS-SOCRATES, LEONARDO, LINGUA, etc. regrupate actualmente in

programul Long Life Learning (LLP) pentru a facilita mobilitati si schimburi de cadre didactice, cercetatori si studenti cu structuri similare de invatamant si cercetare din UE. In momentul de fata nu exista astfel de programe in derulare la UBB.

7.6 Instruirea de personal calificat, de executie, in cadrul Departamentului de asigurare a calitatii al UBB. (experti, auditori, informaticieni, referenti),

Autorul considera ca Recomandari « esentiale » punctele de mai sus si care necesita actiuni corective urgente si sustinute.

Termene : 6-12 luni,

Punctele urmatoare se refera la Recomandari "dezirabile".

7.7 Se recomanda ca UBB sa examineze posibilitatea crearii de sinergii cu universitatile romanesti situate in vecinatate geografica, eventual gruparea intr'un pol Academic pentru eficientizarea activitatilor.

7.8 Se recomanda ca, Ffacultatea de Management Agroturistic (domeniul ingineric si management) sa-si largeasca domeniul de preocupari printr'o optiune strategica de invatamant, si mai ales de cercetare, spre utilizarea in conceptia obiectivelor agroturistice, a unor surse de energie renuvelabila, de exemplu: utilizarea panourilor fotovoltaice, eolienele, biomasei, etc. care sa asigure formarea unor specialisti competitivi pe plan national si mondial in spiritul modern al « Dezvoltarii Durabile ».

7.9 Se recomanda ca ghidurile pentru elaborarea lucrarilor de licenta sa contina un capitol special, destinat studentilor autori, cu privire la onestitatea informatiilor pentru a evita plagiatul atat de pe surse virtuale (internet) cat si din surse materiale (lucrari realizate de absolventi). O solutie de inceput ar fi o declaratie scrisa (pe propria raspundere a absolventului) care se poate atasa memoriului alaturi de raportul conducatorului de teza.

8) Intalnirea comisiei de evaluare cu studentii

S-a constatat ca :

- numarul studentilor participanti a fost relativ redus (in jur de 20)
- erau relativ timorati si « formatati »
- au scos in evidenta conditiile sociale avantajoase oferite de universitatea Bioterra in comparatie cu alte universitati de acelasi profil.
- completeaza chestionare de evaluare a cadrelor didactice, le predau la secretariate dar nu prelugreaza ei insisi datele.

9) Intalnirea comisiei de evaluare cu absolventii si angajatorii

Expertul strain acorda o importanta deosebita parerilor exprimate de angajatori, ca principali beneficiari (clienti) ai produsului universitar (absolventii) si formuleaza urmatoarele recomandari.

9.1 Se recomanda ca unele laboratoare ale Bioterreii (de teste, analize, masuratori) sa inceapa demersul in sensul obtinerii unei acreditari conform standardului ISO 17025.

- 9.2 Se recomanda constituirea unei asociatii a absolventilor UBB care ar putea reflecta la crearea unor centre de consultanta si expertiza intre societatile in care lucreaza deja absolventi cu experienta si colegii, cadre didactice si studenti, de la Bioterra.
- 9.3 Se recomanda initierea de catre UBB a unor programe de « Formare continua » pe domenii compatibile cu specificul facultatilor acesteia.
- 9.4 Se constata ca majoritatea participantilor la aceasta intalnire sunt satisfacuti de pregatirea ce au primit-o in cadrul Universitatii Bioterra (au fost prezenti mai ales cei care au reusit in afaceri ori au fost studenti merituosi). Majoritatea acestora pastreaza legaturi stranse cu UBB asigurand cu preponderenta locuri de practica studentilor acesteia.
- 9.5 Se recomanda examinarea posibilitatii de organizare a unor programe de studii cu limba de predare straina : engleza, franceza, spaniola.

Liège, le 26 mai 2009

Expert strain in Comisia ARACIS

Prof.univ.dr.ing. Liviu MASALAR

